

**Sfaturi pentru vremuri de
criză**

2

**100 cele mai presante probleme
ale Republicii Moldova în 2008**

3

O altă față a Americii

7

BERD A REVIZUIT ÎN SCĂDERE ESTIMĂRILE PENTRU PIB-UL DIN 2009

Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare a revizuit în scădere estimările pentru creșterea economică în Republica Moldova din 2009, la 1,7 la sută, de la 4,1% cât anticipase în noiembrie 2008.

Perspectiva de creștere a Ucrainei este și mai sumbră, economia ucraineană va intra în recesiune, înregistrând o scădere de 5,0%. BERD a revizuit estimările pentru PIB-ul Rusiei din 2009, la 1,0%, de la nivelul anticipat în noiembrie de 3,0%, pentru creșterea economică a Armeniei, la 5,5%, de la o cifră prognozată în noiembrie de 8,3%, Georgia, la 3,0% în raport cu nivelul

anterior de 4,0%, Belarus respectiv la 2,0% de la 7,2%.

Printre țările care se vor afla în recesiune în 2009, potrivit BERD, se numără Estonia, Ungaria, Letonia și Lituania. Pentru România Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare prognozează o creștere de 1,0% în 2009, de la nivelul anticipat în noiembrie de 3,0%.

Producția din țările în care investește BERD a scăzut în ultimul trimestru din 2008

mai rapid față de așteptări, iar diminuarea cererii de pe plan mondial este mult mai gravă decât fusese estimat, a spus economistul-șef al BERD, Erik Berglof.

Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare a revizuit în scădere în 27 ianuarie estimările pentru creșterea economică a 30 de state aflate în aria sa de activitate, la 0,1%, de la nivelul anticipat în noiembrie, de 2,5%.

Economistul-șef al BERD explică, în cadrul unui interviu publicat în revista internă a instituției, care sunt motivele declinului, atrăgând atenția asupra diminuării alerte a producției din țările BERD, corelată cu scăderea drastică a cererii, în contextul în care este important ca

băncile occidentale să continue să sprijine subsidiarele estice. “Două lucruri s-au schimbat din noiembrie”, explică Erik Berglof, întrebat de ce estimarea pentru creștere a fost revizuită în scădere atât de amplu.

“În primul rând, cifrele pe care țările în care operăm le-au publicat la sfârșitul anului trecut, pentru producția industrială și pentru produsul intern brut (PIB), au fost mult mai slabe față de ceea ce anticipasem. În al doilea rând, scăderea cererii mondiale din trimestrul al patrulea a fost mult mai amplă decât ne-am așteptat, iar regiunea noastră depinde de exporturi, mai ales țările din sudul, estul și centrul Europei”, a detaliat economistul-șef al BERD.

● Evenimentele săptămânii

O nouă strategie a Băncii Mondiale pentru Moldova. Consiliul Director al Băncii Mondiale a aprobat, la 29 ianuarie, Strategia de parteneriat cu țara (SPT) pentru Republica Moldova, pentru perioada anilor 2009-2012. SPT constituie cadrul principal de asistență la nivel de țară, care va ghida activitatea Băncii Mondiale în Moldova pe parcursul următorilor patru ani. “Într-o conjunctură globală dificilă, Republica Moldova și-a pus ca obiectiv modernizarea economiei naționale și construirea unui viitor european prosper”, a declarat Melanie Marlett, managerul de țară al Băncii Mondiale. - Noua Strategie de parteneriat cu țara vine să consolideze succesele anterioare, obținute la nivel de țară, menținând, totodată, o abordare flexibilă care ar permite diminuarea posibilelor riscuri globale la adresa Moldovei”. SPT preconizează angajamente în sumă totală de circa 45-50 milioane dolari SUA anual.

Activele bancare au crescut cu 22,25%, în anul 2008. Activele băncilor comerciale moldovenești au urcat până la 39,12 miliarde de lei, ca urmare a creșterii soldului depozitelor atrase de la populație, dar și a creditelor și leasingului financiar. Cota investițiilor străine în capitalul băncilor s-a ridicat la 74,05%, în creștere cu 2,17 p.p.

Lichiditatea sistemului bancar rămâne înaltă, în pofida crizei financiare mondiale, relevă ultimele date ale Băncii Naționale a Moldovei privind indicatorii financiari pe sistemul bancar al Republicii Moldova. Rata de lichiditate calculată după principiul I (coeficientul de lichiditate pe termen lung) a crescut în anul 2008 la 0,65 de la 0,73 în 2007. Acest coeficient trebuie să fie mai mic sau egal cu 1, astfel că datele BNM denotă o consolidare a lichidității pe termen lung a băncilor moldovenești. Coeficientul de lichiditate pe termen scurt (principiul II al lichidității) denotă o dinamică pozitivă în trecut, când a atins nivelul de 30,63% față de 29,05 în februarie 2008. Și acest indicator este încă foarte departe de limita inferioară impusă de BNM (20%). Situația băncilor este asigurată și de faptul că nivelul de capitalizare este la un nivel care cu mult depășește minimul stabilit de BNM.

10 milioane dolari SUA pentru Proiectul Energetic II din Moldova. Consiliul de Directori al BM a aprobat, la 29 ianuarie, un credit suplimentar în sumă de 10 mln USD, pentru Proiectul Energetic II. Finanțarea suplimentară va complementa împrumutul inițial de 35 milioane dolari SUA.

VICTORIA Shopping

Reduceri la pachet cu cardurile de la Victoriabank

www.victoriashopping.md

Dosar „Business Expert”:

Ritmul de creștere economică a Republicii Moldova va încetini de la 6,5% în anul 2008 la 4,0% anul 2009 și se va menține la același nivel și în anul 2010, potrivit raportului „Perspective Economice Globale 2009” al Băncii Mondiale. Fondul Monetar Internațional anticipează o creștere a economiei moldovenești de 3,5-4,0%. O încetinire a ritmului de creștere economică până la 4,0% în anul 2009, prognozează și Economist Intelligence Unit. Bugetul pe anul de stat pe anul 2009 a fost construit pe o creștere de 6,0 la sută. Recent prim-vicepremierul Igor Dodon, ministrul Economiei și Comerțului, a declarat că în următoarele două luni vor fi revizuite în descreștere estimările pentru creșterea economică și că Guvernul este de acord cu prognoza FMI.

● Sfaturi pentru vremuri de criză

Turismul – o piață în regres

Ceea ce trebuie să facă un manager bun în perioade de crize e să stabilizeze afacerea și să optimizeze costurile, să sesizeze oportunitățile existente pe piață pentru companie, încercând o adaptare a întregii activității la realitățile prezente.

După un an dezastruos 2008, când numărul de turiști străini ce au vizitat Republica Moldova s-a redus cu aproape 60 la sută, până la 10 000, experții și reprezentanții companiilor de turism spun că nici 2009 nu va fi mai liniștit. Asociația Națională a Agențiilor de Turism din Moldova (ANAT) anticipează o descreștere în continuare a numărului de turiști pe fondul crizei economice. „Cei mai mulți turiști (65%) vin în Moldova în scop de afaceri. Din cauza crizei financiare, numărul acestora descrește. Astfel, în 2009 vom avea un număr și mai mic de turiști receptori”, spune Nicolae Platon, președintele ANAT.

Viorel Miron: Soluția este simplă, diversificarea și promovarea activă a ofertelor

„Orice tranzacție cu caracter internațional, inclusiv turismul, este afectat de criza financiară globală pentru că, în fine, consumatorul își revede și redistribuie cheltuielile, - afirmă președintele Asociației de Dezvoltare a Turismului în Moldova, Viorel Miron, manager al proiectului TACIS CSC „Dezvoltarea capacităților investiționale în zona turistică Hâncești-Leușeni”. - Ca să poată rezista în situația aceasta, managerii companiilor de turism, în mod normal, ar trebui să formuleze o ofertă competitivă, ca preț și calitate”.

Asta ar însemna, spune expertul, ca oferta să fie mai ieftină pentru destinațiile din Republica Moldova, astfel turistul străin, care știe a număra banul, va alege pachetul cel mai accesibil. Acum serviciile de

la noi sunt printre cele mai scumpe din regiune.

„Partea proastă a lucrurilor e că majoritatea agențiilor, în fond, revând destinațiile străine și câștigă din procentul ce-l adaugă la preț. În aceste condiții, este normal să apară o ofertă a destinației moldave, mai interesantă și foarte diversă, astfel încât turistul dacă nu are posibilitate să meargă cinci zile, poate să vină pe trei zile, dar în această perioadă să i se ofere servicii de o astfel de calitate și într-o cantitate încât să nu poată refuza oferta. Produsul turistic nu este de primă necesitate și atunci când apar alte priorități în lista de consum, bineînțeles că trebuie să te lupți ca să păstrezi turismul în preferințele clienților”, - spune Viorel Miron.

Managerul proiectului TACIS crede că soluția este simplă, constând în diversificarea și promovarea activă a ofertelor pe teritoriul național. „Practic în fiecare din localitățile din Moldova există lucruri originale, inedite, dar lipsește aspectul comercial. Aceste destinații nu se vând. Noi oferim practic ospitalitate pe gratis. Oferta trebuie să fie împachetată până la nivelul unui serviciu pe care îl comercializezi. Cu părere de rău, lucrul acesta reușește doar la nivelul unor excursii pentru grupurile ce vin la Chișinău și la nivelul unor oferte solicitate din timp, cu un anumit specific, cum sunt, de exemplu, turul vinului. Pentru noi contează să vindem mai mult, indiferent despre ce locație turistică este vorba”, - mai spune Viorel Miron.

Nicolae Platon: Fiecare companie ar trebui să aibă un plan anticriză

„Primul pas necesar în acest context este verifica-

rea existenței unei adevărate strategii. Multe dintre companii au crescut până acum din inerție, odată cu piața, fără a avea formulată o strategie propriu-zisă”, - menționează Nicolae Platon, președintele Asociației Naționale a Agențiilor de Turism din Moldova..

În opinia acestuia, dacă licența de activitate le permite companiilor în afara serviciilor de turism să comercializeze bilete aeriene, ar trebui să nu rateze acest lucru. Astfel, agenția de turism va putea să activeze nu numai în sezon și să depindă de turiști, dar și în perioada dintre sezoane. Mai ales că în cazul acesta nu sunt necesare mari investiții, ar fi nevoie doar de un singur specialist care este suficient să urmeze cursurile Amadeus pentru a vinde bilete.

Nicolae Platon spune că 60 la sută din turiștii străini vin în Moldova în scop de afaceri, astfel că agențiile de turism ar putea să elaboreze pachete de servicii anume pentru această categorie de turiști. E vorba de diverse tipuri de agrement, itinerare pe 2-3 zile pe teritoriul Republicii Moldova.

„Dacă e să vorbim de planul anticriză, care ar fi posibilitățile? În primul rând, este vorba de reducerea cheltuielilor, cum ar fi plata pentru anumite servicii, chiria oficiului. Ele ar trebui să fie reduse la nivelul cheltuielilor necesare pentru a menține firma în activitate. Majoritatea companiilor au început să trimită angajații în concediu pe cont propriu. Nu cred că este cea mai bună soluție, dacă ne referim la personal, dar concedierea este impusă de situație. Alții pentru a menține firma, au redus programul la jumătate de zi”, - mai afirmă Nicolae Platon.

Afanasii Eșanu: Managerii trebuie să găsească soluții mai accesibile și avantajoase

„În perioada actuală, cred că managerii și echipele lor trebuie să depună eforturi și mai mari în prestarea serviciilor și, evident, în a găsi soluții mai accesibile, mai avantajoase pentru clienți!!!”, - este de părere Afanasii Eșanu, director general al agenției de turism Voiaj International.

Aceste întrebări pot fi soluționate doar în tandem cu companiile aeriene sau cu operatorii parteneri din străinătate, - spune directorul general al Voiaj International. - Un exemplu în acest sens poate fi compania Iberia, care promovează serviciile sale - costul unui bilet Vienna – New-York – Vienna cu tarife începând de la 87 euro!

„Oricum, cred că situația actuală va pune multe lucruri la locul lor în sistemul economic, inclusiv din Republica Moldova”, - mai menționează Afanasii Eșanu.

NOI VOM FACE CA AFACEREA DUMNEAVOASTRĂ SĂ CREASCĂ!

CREDITE PENTRU BUSINESSUL MICRO-, MIC ȘI MIJLOCIU

⇒ BUSINESS-SUSTINERE

⇒ BUSINESS-DEZVOLTARE

⇒ BUSINESS-PARTENERIAT

⇒ BUSINESS-OVERDRAFT

⇒ BUSINESS-LIVRARE

FinComBank
INTR-UN PAS PE VIAȚĂ

100 cele mai presante probleme ale Republicii Moldova în 2008

Piața imobiliară amenințată de criză, menținerea unui leu tare, prețuri europene la gaze naturale, criza cimentului, declin la Bursa de Valori, aceste sunt doar cinci dintre cele mai presante probleme ale Republicii Moldova pe care le-au identificat experții IDIS „Viitorul” pentru anul 2008.

Din cele 100 de probleme presante 31 sunt din economie. „Analiza domeniului economic relevă o legătură directă între îngrijorările exprimate de populație și criza financiară mondială. Impactul crizei financiare asupra economiei reale a Republicii Moldova pare să fie cu mult mai mare decât s-a admis anterior. În pofida asigurărilor date de Guvern, precum că Republica Moldova nu va fi afectată de criză, simptomele acesteia s-au făcut resimțite, în societate și industrie, în comerț și agricultură”, afirmă expertul IDIS Mihail Șalvir, coautor al studiului.

Printre problemele economice evidențiate de autorii studiului „100 cele mai presante probleme ale Republicii Moldova în 2008”, ce se află la cea de-a treia ediție, se numără:

* **Inflația VS cursul valutar.** Politicile BNM de țintire a inflației au mai multe efecte colaterale negative. Leul se apreciază, ca urmare au de suferit exportatorii, cetățenii care muncesc peste hotare și trimit bani acasă. Sunt ratate venituri de milioane la buget. Cursul valutar pe parcursul următoarei jumătăți de an va fi relativ stabil, fluctuațiile interne vor depinde de cursul de schimb euro/USD.

* **Deficitul balanței comerciale - recorduri noi.** În ultimii ani se atestă o agravare continuă a deficitului, care, după 11 luni, a trecut peste 3 miliarde de dolari SUA. Nu există semne ca dinamica creșterii deficitului comerțului exterior să fie reînvărsată. Reducerea remitențelor va duce la reducerea cererii de consum și, respectiv, a importurilor. O altă așteptare negativă vine de la industria ușoară și cea alimentară, care au intrat în recesiune.

* **Piața imobiliară din Moldova, amenințată de recesiune.** Problemele ce țin de creditarea companiilor de construcții, ar putea conduce la înghețarea lucrărilor pe șantiere și falimentarea unor companii. În 2009 prețurile la imobil ar putea să scadă cu 10-20%, cererea se va reduce. Ne putem aștepta la sporirea refluxului capitalului speculativ.

* **Sectorul animalier în comă profundă.** O recuperare rapidă a pozițiilor pierdute este problematică, deși tendințele de reducere a animalelor vor pierde din intensitate.

* **Prețuri europene la gaze naturale.** Prețul a crescut de la 191 la 278,71 USD pentru o mie de metri cubi de gaze, iar tariful cu 27%. În 2009 prețul ar putea să scadă la 240-255 USD/1000 metri cubi, dacă Europa va plăti 280-300 USD.

* **Creșterea datoriei externe a Moldovei – un motiv de îngrijorare.** Creșterea semnificativă a datoriei externe (3 mlrd 752 mln USD la sfârșitul trimestrului) este generată de sectorul privat (74,1% din total). Datoria externă va continua să crească. Criza economică va afecta sectorul privat, care a acumulat datorii extrem de mari. Datoria externă publică și public garantată nu comportă nici un risc pentru economia țării.

* **„Criza cimentului” – un avertisment pentru viitor.** Deficitul de la începutul anului 2008 a fost mai curând un avertisment pentru viitor, decât o criză.

* **Moldova se transformă dintr-o țară exportatoare de produse agroalimentare în una net importatoare.** Importurile masive descurajează

producătorii autohtoni.

* **Piața valutară „supraîncălzită” de banii veniți din exterior.** Influxul enorm pune mare presiune pe piața valutară, cursul monedei și inflație. În 2009 se așteaptă încetinire transferurilor bănești din exterior și, respectiv, presiunea valutară asupra economiei va scădea.

* **Agricultura Moldovei – la nivelul celei din Europa anilor '70.** Productivitatea sectorului agricol este de două-trei ori mai mică decât în Europa. Agricultură va reveni încet la pozițiile pierdute în ultimele decenii, în cazul unor politici coerente de modernizare a agriculturii și subvenționarea producătorilor agricoli.

* **Pagube enorme, provocate de inundațiile din vară.** Pagubele au fost estimate la 120 mln USD.

* **Deficitul forței de muncă calificate – o problemă tot mai acută.** Menținerea dinamicii demografice scăzute și emigrarea în continuare a forței de muncă va duce la micșorarea numărului populației, evident și a potențialei oferte de forță de muncă.

* **Panică pe piața zahărului.** Creșterea bruscă a prețurilor de la sfârșitul lunii mai a provocat panică pe piața zahărului. Ca urmare a recoltei înalte din 2008, nu există premise pentru un deficit de zahăr și creșterea prețurilor la acest produs.

* **BNM înregistrează pierderi enorme.** În nouă luni pierderile au fost de 862,6 mln lei, ca urmare a diferenței cursului valutar raportat la activele în valută ale BNM. Riscul decapitalizării BNM este minim. În condițiile crizei mondiale intrările de valută se vor reduce, respectiv vor scădea pierderile BNM.

* **Imaginea investițională a Moldovei.** Deși este în creștere volumul ISD este cu mult mai mic decât în țările vecine sau chiar la nivel regional.

* **Criza în sectorul industrial continuă.** Industria este departe de recuperarea pozițiilor pierdute în 2006-2007. În ultimele 3 luni 2008 ritmul de creștere a scăzut pe fondul crizei mondiale. Criza va avea efecte negative asupra industriei și în 2009.

* **Impactul crizei financiare asupra economiei reale a Republicii Moldova pare să fie cu mult mai mare decât s-a spus anterior.** În 2009 ne putem aștepta la scăderea remitențelor, reducerea exporturilor, cifre de afaceri mai mici, diminuări de salarii, disponibilizări.

* **MoldovaGaz pe post de sperietoare în conflictul dintre Termocom și Primărie.**

* **Declin la Bursa de Valori a Moldovei.** Scăderi pe piața interactivă bursieră, căderi de prețuri la mai multe acțiuni, regres pe segmentul licitație cu strigare. Nu ne putem aștepta la retrageri masive în viitor de pe piața Moldovei. Indicele la bursa de valori va continua să scadă.

* **Costul gestiunii impozitelor rămâne înalt, lucrul menționat și de experții străini.**

* **Termocom vs Primăria – războiul tarifelor.**

* **Investiții insuficiente în infrastructura drumurilor.** Guvernul va fi mult mai interesat în 2009 de investițiile în infrastructura drumurilor și va atrage finanțări externe.

* **Prețul motorinei – o nouă lovitură asupra agricultorilor.** La sfârșitul anului 2008 prețurile la produsele petroliere au scăzut. În 2009 se așteaptă o scădere de circa 10-15%.

* **Efectele secetei din 2007 resimțite până în vara anului 2008.**

* **Pierderile enorme a bugetului municipal din cauza deciziilor iresponsabile ale CMC.** Judecata a dat câștig de cauză Termocom în problema tarifelor, care a atacat o decizie a CMC. Pierderi sunt estimate la 200 mln lei. Autorii consideră că aceste pierderi puteau fi evitate printr-un dialog de restructurare a datoriei Primăriei față de Termocom.

* **Piața creditelor – insuficiență de lichidități.** După majorarea normei rezervelor obligatorii până la 22%, băncile au avut probleme cu lichidități și au redus creditarea. Diminuarea ulterioară a normei a dus la majorarea resurselor creditare.

* **Remitențele – fără limită de creștere.** În zece luni remitențele au crescut cu 44%, însă în a doua jumătate a anului ritmul de creștere s-a redus. Sunt premise clare că în 2009 fluxul remitențelor va scădea din cauza crizei economice.

* **Saltă tarifele la gaze, lumină și căldură.** În 2008 au avut loc două majorări ale tarifelor. Autorii studiului cred că în 2009 tarifele vor fi micșorate, ca urmare a scăderii prețurilor la carburanți pe piața mondială.

* **Regiunea transnistreană afectată de criza financiară.**

* **Agricultorii - salarii mai mici decât minimumul de existență.** În viitorul apropiat nu ne putem aștepta la o schimbare radicală a situației.

Cele 100 de probleme au fost selectate în urma analizei de conținut a mass-media. Criteriile de care s-au ghidat experții sunt: frecvența apariției, impactul, dinamica, gradul de escaladare a problemei. Studiul a fost elaborat cu sprijinul Fundației Friedrich Ebert.

COMPANIA INTERNAȚIONALĂ DE ASIGURĂRI „ASITO” SA

ASITO

ASIGURAREA TURIȘTILOR PE DURATA CĂLĂTORIEI PESTE HOTARE

Compania Internațională de Asigurări „ASITO” vă propune o asigurare care vă garantează un suport financiar în caz de dereglare a sănătății peste hotare.

Avantajele asigurării la „ASITO”:

- Consecințele accidentului suportat peste hotarele țării;
- Pierderea bagajului Asiguratului;
- Asistență juridică în cazul pierderii pașaportului internațional;
- Anularea sau întreruperea călătoriei.

Asigurarea acoperă următoarele riscuri:

- Imbolnăvire subită acută (insolație, reacție alergică, arsuri, degerături, dereglarea funcției sistemului digestiv, boli inflamatorii acute ș.a.);
- Acutizarea maladiei cronice;
- Evacuare medicală, în cazul în care starea pacientului permite transportarea acestuia;
- Repatriere postmortem în cazul decesului Asiguratului.

Costul asigurării:

Pentru 7 zile în România clientul va achita doar 0,41€ pe zi, fiind asigurat la suma de 15000 €.

Pentru 7 zile în Franța, Italia sau Germania doar 0,54€ pe zi, fiind asigurat la suma de 30000€.

CU „ASITO” INVESTEȘTI ÎN SĂNĂTATE!

tel. **233 500**

TE BUCURI DE REDUCERI INCREDIBILE!

Vino in perioada **15.01.2009 - 15.02.2009**
la **Shopping MallDova** să beneficiezi de
reduceri nemaivăzute la brand-urile preferate.

PARTENERI: Calvin Klein Jeans
MISS SIXTY **ENERGIE**

Pepe Jeans
LONDON

www.shoppingmalldova.md

Cumparand in valoare de 300 MDL poți primi unul
din cele 130 premii mari sau cadouri instant.

10 x 40 x 40 x 30 x

10 x

MD 2025 mm. Chisinau. str. Februarie 21

Transport
Troleibuz: 15, 17, 18
Microbuz: 101, 113, 115, 154, 175
Autobuz: 5, 23

Reducere a lucrărilor de antrepriză după zece ani de creștere

Valoarea lucrărilor în antrepriză a înregistrat o reducere de 8,9 la sută, în anul 2008, după o creștere în medie de 20 la sută în ultimii zece ani.

Biroul Național de Statistică a anunțat, sâmbătă, că organizațiile de construcție au efectuat, în anul 2008, lucrări de construcție-montaj în valoare de 5963,6 mil. lei (în prețuri curente) ceea ce reprezintă 91,1% (în prețuri comparabile) față de nivelul înregistrat în anul 2007.

În ultimii cinci ani valoarea lucrărilor în antrepriză a crescut cu 28,0% în 2004, 17,0% în 2005, 22,0% în 2006 și 18,0 în 2007, după care a urmat reducerea din anul 2008.

Și mai pronunțat, cu 11,6 la sută au scăzut lucrările de construcții noi (care în 2008 au avut o cotă de 73,2%). Anterior președintele Federației Condrumat, Pavel Caba, declarase că vânzările de apartamente în casele noi a căror construcție a fost finalizată s-au redus cu 60-65%, iar la locuințele aflate în primele etape de construcție – cu 100%. Iar mai mulți manageri au acuzat stoparea unor proiecte rezidențiale.

Pe elemente de structură a lucrărilor executate predomină efectuarea lucrărilor de construcții a obiectelor noi, reconstrucția și extinderea întreprinderilor în funcțiune, realizate în volum de 4364,1 milioane de lei, ponderea cărora a constituit 73,2% în volumul total al lucrărilor executate. Cota-parte a lucrărilor de reparații capitale și curente a constituit 26,8 % din volumul total al lucrărilor în antrepriză executate.

Volumul principal de lucrări a fost realizat de către agenții economici cu forma de proprietate privată, care au executat lucrări în antrepriză în sumă de 4,8 miliarde de lei sau circa 81% din volumul total al lucrărilor executate.

Circa 75 % din volumul total al lucrărilor de construcții-montaj au fost executate de întreprinderile în antrepriză din municipiul Chișinău.

Peste 6 100 de locuințe au fost date în folosință în anul 2008

Un număr de 6 152 locuințe au fost date în folosință în anul 2008 în Republica Moldova, în creștere cu 1 152 locuințe față 2007, potrivit unor date preliminare ale Biroului Național de Statistică (BNS). Suprafața totală a apartamentelor date în folosință este cu 11,7% mai mare decât în anul 2007, când s-a înregistrat un regres al acestui indicator cu 3,7%.

Repartiția pe fonduri de finanțare a locuințelor terminate relevă faptul că în 2008 suprafața totală a locuințelor construite din mijloacele proprii ale întreprinderilor a avut cea mai puternică creștere, de 1,5 ori, în timp ce pe alte segmente s-au înregistrat scăderi. A continuat să se reducă ponderea în total al imobilului locativ construit din mijloacele proprii ale populației. Dacă în 2007 ponderea acestuia a fost de 58,3%, apoi în 2008 deja 48,7%. Din contul mijloacelor proprii ale populației au fost date în folosință 2151 case de locuit individuale cu suprafața totală de 303,5 mii metri pătrați, în scădere cu 9,6 puncte procentuale față de anul 2007. Acum cinci-șase ani, populației îi revenea până la 90% din total.

În mediul rural au fost finalizate 5 410 locuințe (86,3% din total), în creștere cu 3,1 puncte procentuale față de 2007, iar în mediul urban – 742 locuințe.

Distribuția în profil regional pune în evidență o tendință de creștere a numărului locuințelor terminate în municipiul Chișinău (79,6% din total, față de 69,6% în 2007) și o reducere a ritmului de creștere în celelalte regiuni, în special în regiunea de Sud, unde au fost date în folosință doar 179 locuințe, față de 402 în Centru, 504 în regiunea de Nord și 4931 în municipiul Chișinău.

Ponderea creditelor pentru imobil și dezvoltare s-a apropiat de 15%

Cu cea mai puternică rată de creștere, 1,85 puncte procentuale în anul 2008, creditele pentru imobil, construcție și dezvoltare au urcat la o pondere de 14,63% din total împrumuturi acordate de băncile din Republica Moldova, relevă date ale Băncii Naționale a Moldovei (BNM). La 31 decembrie 2007 ponderea acestor credite era de 12,78 la sută.

Cota creditelor pentru imobil și dezvoltare a crescut, pe fondul descreșterii înregistrate pe alte segmente ale creditării, cea mai mare diminuare înregistrând-o împrumuturile de consum., respectiv 1,14%.

Dezvoltarea rapidă a construcțiilor din ultimii ani a mișcat înainte creditele oferite de bănci pentru imobil, construcție și dezvoltare, însă în a doua jumătate a anului 2008 pe fondul crizei financiare internaționale ritmul de creștere s-a micșorat brusc. De la o cotă de 5,95% în total în 2004, creditele pentru imobil, construcție și dezvoltare au ajuns la 14,63%, în 2008.

Cele mai multe credite, respectiv 48,72 la sută din total au fost contractate de companii din industrie și comerț, pe poziția a treia a debitorilor, după sectorul imobil și dezvoltare, se află agricultura și industria alimentară, cu o cotă de 13,27%, iar pe locul patru se poziționează creditele de consum (12,92%).

Datele BNM arată că în anul trecut creditul și leasingul financiar a crescut cu 19,37% și a atins cifra de 24,77 miliarde de lei.

Activitatea investițională resimte efectele crizei financiare

Ritmul de creștere a investițiilor în capital fix au scăzut, în anul 2008, la cel mai redus nivel din ultimii opt ani, pe fondul efectelor crizei financiare internaționale ce s-au resimțit în sectorul de construcții moldovenesc în ultimul trimestru al anului.

Valoarea investițiilor în capital fix a crescut în 2008 cu 0,4 la sută, până la 17,71 miliarde de lei, după ce în nouă luni avansul a fost de 9,0 la sută, potrivit datelor Biroului Național de Statistică (BNS). Cea mai pronunțată reducere a activității investiționale s-a produs, în a doua jumătate a anului, pe segmentele investiții pe forme de proprietate privată și, respectiv, străină. Astfel, dacă după prima jumătate de an, potrivit statisticilor oficiale, firmele private înregistrau o creștere de 15,8%, iar cele cu capital străin – de 47,3%, apoi la finele anului 2008 sectorul privat a cedat până la un minus de 2,2%, iar întreprinderile cu capital străin au avut o creștere de 6,4 la sută.

Potrivit datelor BNS, în anul 2001 creșterea investițiilor în capital fix a fost de 11%, 2002 – 11%, 2003 – 7%, 2004 – 8%, 2005 – 21%, 2006 – 24%, 2007 – 21%. Respectiv și valoarea lucrărilor de construcție-montaj a avut o creștere de la 19% până la 34% în anii 2003-2007. Pentru 2008 Biroul Național de Statistică anunță

un avans de 0,4%, la care a coborât de la o cifră de 5,2% în nouă luni.

Pe de altă parte, investițiile în construcția locuințelor a crescut cu 5,0% și a constituit 3 miliarde 382,7 milioane de lei.

În structura investițiilor în capital fix pe forme de proprietate, 25,7% revin agenților economici cu forma de proprietate publică, iar cota preponderentă (74,3%) - agenților economici din sectorul nestatal al economiei naționale, care au realizat circa 70% din volumul total al lucrărilor de construcții-montaj și 82,5% din totalul caseilor de locuit date în folosință. Diminuarea activității investiționale, pe fondul lipsei surselor de finanțare, în sectoarele care dețin cote importante a și dus la reducerea ritmurilor de creștere în sector. Dacă investițiile în capital fix finanțate din bugetul de stat au crescut, în 2008, cu 9,2%, iar de la bugetele unităților administrativ-teritoriale – cu 19,2 la sută, apoi finanțările din mijloace proprii au crescut cu doar 2,4%, iar finanțările din mijloacele investitorilor străini au fost

în regres, cu 8,4 la sută. În nouă luni creșterea finanțărilor din contul mijloacelor proprii era de 4,1%, iar din mijloacele investitorilor străini de 26,2%. În ultimul trimestru aceștia au început să se confrunte cu probleme financiare, iar obținerea creditelor a devenit tot mai dificilă.

BNS menționează totodată că sursele principale de finanțare ale activității investiționale rămân a fi mijloacele proprii ale agenților economici și populației (51,3%) și investițiile străine (18,4%). Însă ponderea sectoarelor privat și străin în total finanțări s-a redus în numai trei luni cu peste un punct procentual. Din contul mijloacelor bugetare au fost realizate 14,6% din volumul total al investițiilor în capital fix.

În structura investițiilor în capital fix cea mai importantă cotă a deținut-o construcția clădirilor și edificiilor, care a constituit 50,8% (din care 19,1% – clădirilor de locuit) din volumul total al investițiilor însușite sau cu 1,9 puncte procentuale mai mult decât în perioada respectivă a anului precedent (cota-parte a investițiilor la construcția clădirilor de locuit s-a majorat respectiv cu 0,8 puncte procentuale).

Totodată, cota-parte a investițiilor utilizate la procurarea utilajului, mașinilor și mijloacelor de transport a constituit 36,9% din volumul total al mijloacelor utilizate, în descreștere cu un punct procentual față de anul precedent.

Industria moldovenească a terminat anul 2008 pe o curbă descendentă

Cursa de recuperare a pozițiilor pierdute în anii precedenți în care s-a antrenat la începutul anului 2008 s-a frânt, industria moldovenească a terminat anul pe o curbă descendentă.

Biroul Național de Statistică (BNS) anunță că în luna decembrie indicele volumului producției industriale a scăzut cu 4,5 la sută față de perioada corespunzătoare a anului 2007, și astfel a mers pe trendul din octombrie și noiembrie, când scăderile au fost de respectiv 3% și 5,1%.

Volumul producției industriale a constituit, în anul 2008, în prețuri curente 29 miliarde 654,6 milioane de lei, în creștere cu 0,7% față de 2007, potrivit BNS.

Industria prelucrătoare, care are o cotă de 87,7% din industrie, a crescut mai încet decât se putea aștepta într-un an agricol destul de favorabil – 0,9%. Producția la întreprinderile din industria alimentară și a băuturilor, ce are o pondere de 43,1% în volumul total de producție, a crescut cu 10,4% și a contribuit la creșterea industriei cu 4,1%. Statisticile arată o creștere a producției de

vinuri – cu 26,0%; fabricarea zahărului a crescut de 1,8 ori; a produselor lactate – cu 6,0%; fabricarea pâinii și a produselor de patiserie proaspete – cu 7,1%; industria chimică – cu 15,4%; producția, prelucrarea și conservarea cărnii și a produselor din carne – cu 3,8%.

Creșteri ale volumului de producție s-au înregistrat și la întreprinderile cu genul principal de activitate: fabricarea produselor de morărit (cu 24,7%); fabricarea de lacuri și vopsele (cu 12,2%); tăierea, fasonarea și finisarea pietrei (cu 16,0%); prelucrarea lemnului și fabricarea articolelor din lemn (cu 13,4%); fabricarea de medicamente și produse farmaceutice (cu 9,5%) etc.

În același timp, fabricarea articolelor de îmbrăcăminte a scăzut cu 14,9%; fabricarea hârtiei și cartonului – cu 29,3%; a berii – cu 18,7%; fabricarea produselor de tutun – cu 15,8%; fabri-

carea produselor textile – cu 8,8%; fabricarea elementelor din beton, ipsos și ciment – cu 12,5%; fabricarea de mașini și echipamente – cu 13,2%.

Industria Republicii Moldova a înregistrat o scădere de 6,9%, iar în 2007 - de 2,7%.

O altă față a Americii

Mariana DUTCA, din Aspen, SUA, pentru „Business Expert”

Dacă până nu demult SUA lăsa impresia unui incontestabil lider pe piața mondială, acum am total altă părere și sunt zguduită de amprentele crizei economice ce apasă asupra acestui stat.

În luna mai am aterizat pe tărâmul american, statul Colorado orașul Aspen, o regiune muntoasă cu priveliști extrem de frumoase. Eram plină de viață, entuziasmată și în culmea fericirii de prilejul pe care mi-l oferă viața, de a munci în Statele Unite. Această euforie însă nu a durat prea mult...

După o jumătate de an au început să se resimtă consecințele crizei - ore mai puține de lucru, de la 40 s-au redus la 32, atitudine mai rece față de lucrători, premii bănești cu sume simbolice, avertizări... în caz dacă riști de a fi concediat.

În tot acest răstimp am sesizat că, în special în această regiune muntoasă, care este în permanență solicitată de turiști, a deține o întreprindere într-o zonă atractivă e un business profitabil. Însă, în ultima perioadă se pare că lucrurile au luat o altă întorsătură. După ce sărbătorile de iarnă s-au încheiat, mai mulți proprietari de magazine își închid afacerile pentru că profitul e sub nivelul așteptărilor. Ca produsele să se vândă ca pâinea caldă, comercianții afișează panouri cu reduceri de până la 70-75%. Spre uimirea mea, americanii i-au cu asalt magazinele cu SUPER SALES.

De altfel, acest lucru nu se întâmplă doar cu întreprinderile mici, dar și cu companiile gigantice de pe piața americană, fiindcă majoritatea înregistrează vânzări mai mici comparativ cu perioada anilor precedenți. Unele chiar au ieșit de pe piață,

cum ar fi exemplul unui lanț de magazine de electronice “Circuit City”, care s-a închis acum câteva săptămâni, iar ca urmare peste 30 de mii de angajați din această corporație au devenit șomeri.

Deși, în această perioadă grea mulți proprietari americani din orașul Aspen așteptau ca în perioada sărbătorilor de iarnă vânzările vor crește, nu a fost să fie așa. Zi de ghinion și în seara de Revelion, atunci când posesorii magazinelor și inclusiv al restaurantelor se așteptau la o seara magică cu mulți clienți și mare forfotă, lucrurile nu au fost tocmai așa. Cu câteva zile înainte de Anul Nou un individ a cerut un împrumut de la bancă, dar din anumite motive a fost refuzat. Cu gândul de a se răzbună, a plasat în incinta băncii patru bombe. Spre fericire polițiștii au depistat la timp dispozitivele explozive și nimeni nu a avut de suferit. Cert e faptul, că sărbătoarea de Revelion a fost contramandată, accesul fiind interzis în stradă, iar planurile tuturor date peste cap.

Mulți oameni de aici își pun mari speranțe în mandatul noului președinte Barak Obama, cel puțin personalitatea sa le inspiră mai multor americani speranțe de scăpare din această criză economică. Sa fie el salvatorul Americii?

Nu mi-am imaginat vreodată, că SUA ar putea fi afectată în cel mai direct mod de o criză economică și că acest lucru va destabiliza atât de mult economia țării, cât și cea mondială.

Legea privind tariful vamal de 75% la importul de zahăr a fost publicat în „Monitorul Oficial”

Un tarif de bază de 75% va fi aplicat la importul în Republica Moldova a „zahărului din trestie sau, din sfeclă de zahăr și zaharoză pură din punct de vedere chimic”, „cu adaosuri de substanțe aromatizante sau colorante”, potrivit modificărilor la legea cu privire la tariful vamal, publicat în „Monitorul Oficial”.

În limita cotei stabilite în volum de 6,5 mii tone, inclusiv 5,5 mii din UE, la zahărul cu adaosuri de substanțe aromatizante sau colorante importat se aplică un tarif în mărime de 10%. A fost introdusă de asemenea taxa vamală în mărime de 15% la diferite siropuri de zaharuri și miere artificială. La importul lactozei, maltozei, glucozei și fructozei, pure din punct de vedere chimic în stare solidă, a zaharurilor fără adaosuri de substanțe aromatizante sau colorante în limita cotei de 1,84 mii tone

(inclusiv 640 tone din UE) se aplică un tarif în mărime de 10%, iar în cazul importului peste limita cotei stabilite - 75%.

Modificările și completările la lege vor intra în vigoare la începutul lunii următoare adoptării oficiale a Consiliului General a Consiliului General al Organizației Mondiale a Comerțului privind modificarea Listei CLI - Republica Moldova, anexată la Protocolul de aderare a RM la Acordul de la Marrakech privind constituirea OMC.

● Externe

Economia americană se prăbușește

Departamentul american pentru Comerț a anunțat că Produsul Intern Brut a coborât în ultimul trimestru al anului 2008 cu 3,8%, înregistrând cea mai mare scădere din ultimii 27 de ani.

Ultimele estimări privind evoluția economiei americane sunt de-a dreptul dramatice, confirmând adâncirea recesiunii și infirmând, pe de altă parte, din păcate, speranțele într-o redresare mai rapidă a situației.

Conform datelor preliminare, în ultimul trimestru economia americană aproape s-a prăbușit, până la un nivel nemaiațins de aproape trei decenii.

“Este una dintre cele mai adânci recesiuni din ultimele două generații”, a declarat Roger Kubarich, economist șef al UniCredit Global Research din New York.

China nu poate soluționa criza

Aceasta este opinia lui Stephen Roach, președintele Morgan Stanley Asia, invitat la lucrările congresului de la Davos, care a declarat că economia chineză nu este suficient de puternică pentru a servi drept motorul economiei mondiale.

Motivul adus de reprezentantul grupului financiar a fost că economia chineză depinde și ea tot de exporturi, iar toate puterile economice care se bazează pe exporturi sunt într-o situație dificilă.

Mai mult, acesta a arătat că există în permanență riscul apariției protecționismului, aceasta fiind o referire indirectă la divergențele dintre Statele Unite și China privind subevaluarea intenționată a yuanului.

Ziarul electronic Business Expert este un proiect al Asociației Ziariștilor Economiști și al Clubului Presei Economice, desfășurat cu suportul PR companiei Profile.

Ziarul are o periodicitate săptămânală.

Business Expert este distribuit la peste 1200 de manageri ai companiilor din Republica Moldova.

Pentru amplasarea publicității și alte informații tel. 211868, 211869, buletin@businessexpert.md